

**UCHWAŁA NR XLVII/318/23
RADY POWIATU W MOŃKACH**

z dnia 18 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie monieckim na lata
2024 – 2026**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526, z 2023 r., poz. 572) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426, poz. 1429) Rada Powiatu w Mońkach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie monieckim lata 2024 – 2026, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Mońkach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Dariusz Jaworowski

***POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE MONIECKIM
NA LATA 2024 - 2026***

Mońki 2023

***„Rodzina ... jest prawdziwym sanktuarium życia (...)
miejszem, w którym życie
może w sposób właściwy być przyjęte i chronione (...).
Niezależnie od związków ciała i krwi,
prawdziwa miłość ojcowska i macierzyńska
gotowa jest przyjąć także dzieci pochodzące z innych rodzin,
obdarzając je tym wszystkim,
co jest potrzebne do życia i pełnego rozwoju”
Jan Paweł II***

WPROWADZENIE

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka i Karta Praw Dziecka uznają, że dziecko dla pełnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym w atmosferze ciepła, szczęścia, miłości i zrozumienia. Dziecku dla ukształtowania jego osobowości i przygotowania do życia w społeczeństwie należy zapewnić wychowanie w duchu pokoju, tolerancji, godności, wolności i równości. Dziecko wymaga również szczególnej opieki i troski prawnej, edukacyjnej, ochrony zdrowia oraz godziwych warunków socjalnych.

Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczną i stanowi naturalne środowisko wychowawcze dla dziecka w każdym okresie jego życia i rozwoju. Dom rodzinny jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu każdego dziecka. W środowisku rodzinnym dziecko winno zdobywać właściwe wzorce postępowania i komunikacji z innymi ludźmi. Dom rodzinny powinien być bezpiecznym azylem dla każdego dziecka dając mu stabilizację, poczucie bezpieczeństwa i miłość.

Zaburzone funkcjonowanie rodziny negatywnie wpływa na sytuację dziecka, na jego postawę, zachowanie i funkcjonowanie w środowisku. Dziecko, którego pobyt w rodzinie biologicznej jest niemożliwy, bo jego dobro jest zagrożone, a inne środki pomocy dziecku i jego rodzinie są nieskuteczne, umieszczane jest w pieczy zastępczej.

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność życiowa oraz niewydolność wychowawcza rodziców połączona często z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy. Często powodem bezradności rodziców biologicznych jest przedłużające się bezrobocie, a tym samym brak środków finansowych na zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych członków rodziny.

Pieczą zastępczą funkcjonuje od kiedy dziecko, potrzebuje wsparcia w szeroko rozumianym rozwoju fizycznym, psychicznym i społecznym i jest próbą wypełnienia braków w opiece nad dzieckiem ze strony rodziny biologicznej.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Cele przyjęte w niniejszym programie stanowią rozwinięcie postulowanego w Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Monieckim na lata 2020 -2029 celu szczegółowego „Wspieranie rodzin zastępczych” oraz „Organizowanie i wspieranie zastępczych form opieki nad dzieckiem”.

Wdrożenie założeń Programu stanowi nie tylko realizację ustawowego obowiązku, ale ma przede wszystkim na celu podwyższenie jakości i zwiększenie dostępności usług rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci pochodzących z powiatu monieckiego.

Niniejszy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Monieckim na lata 2024 – 2026 został przygotowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Program został przygotowany

w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Niniejszy Program stanowi kontynuację poprzednio obowiązującego Programu z lat 2021 – 2023, przyjętego do realizacji na mocy Uchwały Nr XXV/179/21 Rady Powiatu w Mońkach z dnia 24 czerwca 2021 r.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej oraz zadania zapisane w niniejszym Programie są podejmowane i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Karta Praw Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720);
- 7) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.).

II. ŚRODOWISKA RODZINNE ZAGROŻONE UMIESZCZENIEM DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Problemy społeczne, z jakimi borykają się najczęściej współczesne rodziny występują w związku z:

- bezrobociem,
- ubóstwem,
- niepełnosprawnością,
- przemocą,
- sieroctwem naturalnym lub społecznym,
- uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków,
- dysfunkcyjnością rodzin,
- trudnościami wychowawczymi z dziećmi
- uzależnienia behawioralne.

Wszystkie wymienione wyżej sytuacje kryzysowe mają zasadniczy wpływ na jakość życia i funkcjonowania nie tylko rodzin, ale także całej społeczności lokalnej. Jak wiemy, problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych rodzin, środowisk i grup społecznych.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w zakresie określonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten realizują

jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Powody udzielania pomocy rodzinom w 2022 roku w poszczególnych gminach.

L.p.	Powody udzielenia pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą						
		Mońki	Knyszyn	Goniądz	Jaświły	Krypno	Jasionówka	Trzcianne
1.	Ubóstwo	165	110	59	64	46	109	85
2.	Sieroctwo	0	0	0	0	0	1	0
3.	Bezdomność	7	6	2	0	2	4	3
4.	Bezrobocie	146	49	50	20	29	33	27
5.	Niepełnosprawność	90	38	44	36	11	39	45
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	111	34	58	20	7	77	47
7.	Przemoc w rodzinie	1	0	1	2	0	2	1
8.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0
9.	Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	0	34	17	46	6	0	48
10.	Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	30	12	10	12	17	11	23
11.	Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0	0	0
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	0	2	0	0	0	0
13.	Alkoholizmu lub narkomanii	21	9	5	25	2	14	4
14.	Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	1	0	0	1	1	0	8
15.	Kłęski żywiołowej lub ekologicznej	2	0	1	0	0	0	0
Łącznie:		581	292	249	226	121	290	291

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej.

Jak wynika z powyższej tabeli rodziny zamieszkałe na terenie Powiatu Monieckiego najczęściej korzystają ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z powodu ubóstwa,

długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezrobocia. Kolejnym problemem z jakim borykają się rodziny jest niepełnosprawność, która dotyka coraz większą liczbę osób.

Wszystkie wymienione w tabeli czynniki najczęściej są powodem niewydolności i niezaradności rodziny. Problemy w rodzinie prowadzą do jej dysfunkcji, a w konsekwencji do trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci.

Powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej w powiecie monieckim

L.p.	Powody udzielenia pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą			
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	Łącznie lata 2020 – 2022
1.	Ubóstwo	548	632	638	1 818
2.	Sieroctwo	3	1	1	5
3.	Bezdomność	15	12	24	51
4.	Bezrobocie	377	351	354	1 082
5.	Niepełnosprawność	339	252	303	894
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	398	348	354	1 100
7.	Przemoc w rodzinie	6	7	7	20
8.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
9.	Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	107	152	151	410
10.	Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	10	120	51	181
11.	Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach	0	0	0	0
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	3	9	22
13.	Alkoholizmu lub narkomanii	71	75	80	226
14.	Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	9	9	11	29
15.	Kłęski żywiołowej lub ekologicznej	4	2	3	9
Łącznie:		2 099	1 964	1 986	5 847

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej.

W powiecie monieckim niepokojąco duża jest liczba klientów pomocy społecznej, którzy utracili zdolność do radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Potęguje to negatywny skutek przenoszony jako dziedziczona bezradność i ubóstwo. Poddając analizie lata 2020, 2021 oraz 2022 rok łatwo zauważyć, że liczba rodzin objętych pomocą społeczną ma tendencję nieco wzrostową. W roku 2022 w porównaniu do roku 2021 było o 22 więcej rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Niekorzystne warunki bytowe rodzin, sytuacja gospodarcza kraju (bezrobocie, niskie zarobki, niepewność pracy itp.) oraz patologie społeczne wpływają na zwiększenie zagrożenia pozostawienia dziecka bez należytej opieki i pomocy rodziców co często skutkuje koniecznością umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Jak wiadomo, warunkiem prawidłowego rozwoju dziecka jest jego poczucie bezpieczeństwa, wynikające z troski rodziców, ich wsparcia, odpowiedzialności, tolerancji i miłości. Powstała w ten sposób więź emocjonalna daje podstawę przekazania dziecku wartości i wzorców niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w środowisku i społeczeństwie. Gdy zabraknie rodziny, lub gdy nie spełnia ona należycie swoich funkcji, dziecko musi zostać umieszczone w pieczy zastępczej.

III. PIECZA ZASTĘPCZA W ŚWIETLE PRZEPISÓW

Zgodnie z art. 32 ust. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pieczę zastępczą organizuje powiat.

1. Zadania powiatu:

Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) (uchylony)
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) (uchylony);
- 11a) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
 - a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
 - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;
- 2a) finansowanie:
 - a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,
 - b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,
 - c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne - dotyczących osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2a, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych.

Wszystkie te działania mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną ukierunkowanego na powrót dziecka do rodziny biologicznej lub – gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

2. Zadania pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka - opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

3. Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zarządzeniem Nr 48/2011 Starosty Monieckiego z dnia 25 listopada 2011 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach wyznaczono jako organizatora pieczy zastępczej w powiecie monieckim.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny

- zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
 - 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
 - 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
 - 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
 - 18) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d, ich aktualizacja i usuwanie.

4. *Pieczka zastępcza a rola koordynatora*

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej narzuca na powiat obowiązek wyznaczenia przez starostę instytucji -organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (orpz), a co za tym idzie powołania funkcji koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W Powiecie Monieckim organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Monkach. W świetle przepisów ustawy, w przypadku, gdy wyznaczoną jednostką organizacyjną jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw pieczy zastępczej. Organizator zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy obejmują opieką rodziny zastępcze, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej ma prawo do korzystania z poradnictwa zawodowego, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie jego kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

IV. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Zadania z zakresu wspierania i rozwoju pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

W obliczu rosnącej liczby dzieci opuszczonych i zaniedbanych, rodzina zastępcza, jako jedna z form wychowania – najbardziej zbliżona charakterem do rodziny naturalnej, stanowi bardzo ważny element w systemie opiekuńczo – wychowawczym. Dlatego też słuszne jest kontynuowanie prac nad jej udoskonaleniem i stwarzaniem takich warunków, które pozwoliłyby rodzicom zastępczym na pełną realizację zadań wychowawczych.

W celu zapewnienia każdemu dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego, tworzy się programy wspierania rodziny oraz programy rozwoju pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza jest formą opieki zastępczej dla dzieci, których rodzice biologiczni są pozbawieni władzy rodzicielskiej lub mają ją ograniczoną. O ustanowieniu rodziny zastępczej decyduje sąd rodzinny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka wydając w tej sprawie stosowne postanowienie. W przypadku pilnej konieczności zapewnienia dziecku należytej opieki zastępczej, starosta na podstawie umowy cywilnoprawnej umieszcza dziecko w rodzinie zastępczej po uzyskaniu zgody rodziców biologicznych lub na ich wniosek. O zawarciu takiej umowy starosta niezwłocznie informuje sąd rodzinny.

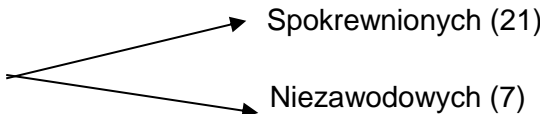
1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej

Od 1 stycznia 2012 roku, zgodnie z art. 39 ust.1 Ustawy z dn. 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) rodziny zastępcze spokrewnione – tworzone przez wstępnych /dziadków/ lub rodzeństwo dziecka,
- b) rodziny zastępcze niezawodowe – tworzone przez osoby spokrewnione – inne niż wyżej wymienione lub osoby niespokrewnione z dzieckiem, do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
- c) rodziny zastępcze zawodowe, w tym:
 - specjalistyczne – do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
 - pogotowie rodzinne – do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
- d) rodzinne domy dziecka – do 8 dzieci,
- e) rodziny pomocowe – sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

2. Analiza rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Monieckiego

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu, w których umieszczone są „nasze dzieci” – stan na 31.10.2023 r.

- 1) Liczba rodzin zastępczych - 22
- 2) Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych - 16
- 3) Liczba rodzin niezawodowych - 6
- 4) Liczba dzieci w rodzinach zastępczych - 28


```
graph LR; A[Liczba dzieci w rodzinach zastępczych - 28] --> B[Spokrewnionych (21)]; A --> C[Niezawodowych (7)];
```
- 5) W 7 rodzinach funkcjonujących na terenie innych powiatów umieszczonych zostało 10 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Monieckiego.
- 6) Rodzinny Dom Dziecka w Knyszynie zapewnia opiekę i wychowanie 6 dzieciom z terenu naszego powiatu oraz 2 pochodzącej z terenu Powiatu Siemiatyckiego.
- 7) W 3 rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie naszego powiatu postanowieniami sądów umieszczonych zostało 3 dzieci pochodzących z innych powiatów.
- 8) Wysokość comiesięcznego świadczenia na 1 dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej:
 - spokrewnionej – 899,00 złotych,
 - niezawodowej – 1361,00 złotych,
 - dodatek z tyt. niepełnosprawności dziecka – 274,00 złotych.

Liczba dzieci w pieczy zastępczej na dzień 31.10.2023 r. z poszczególnych gmin:

- Gmina Mońki – 12,
- Gmina Knyszyn – 4,
- Gmina Jaświły – 9,
- Gmina Goniądz – 7,
- Gmina Krypno – 3,
- Gmina Trzcianne – 4,
- Gmina Jasionówka – 4.

Powody umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych:

- 5 dzieci – sieroctwo,
- 11 dzieci – półsieroctwo,
- 15 dzieci – uzależnienia od alkoholu,
- 6 dzieci – bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- 4 dzieci – niepełnosprawność rodziców,
- 2 dzieci – rodzice za granicą,

Na przestrzeni całego ubiegłego roku spod opieki Centrum odeszły 3 rodziny zastępcze, każda z jednym dzieckiem, a utworzono 2 nowe rodziny, w których umieszczono łącznie 4 dzieci.

Zgodnie z art. 180 pkt 13 lit. a) ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej funkcjonującej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w łącznej kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie. W 2023 roku obowiązywały 4 porozumienia zawarte pomiędzy zarządami innych powiatów z Zarządem Powiatu w Mońkach w sprawie umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i wysokości wydatków na ich utrzymanie. W ramach powyższych porozumień refundowane były koszty utrzymania 6 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Na dzień 31.10.2023 r. obowiązywały również 2 porozumienia zawarte przez Zarząd Powiatu w Mońkach z zarządami innych powiatów. W każdym przypadku wydatkowane środki finansowe na powyższe zadanie zostały zrefundowane przez powiaty do tego zobligowane. *Wydatki na pokrycie kosztów utrzymania wszystkich dzieci z terenu Powiatu Monieckiego w rodzinach zastępczych w okresie 3 letnim.*

Lp.	Wyszczególnienie	2020 rok	2021 rok	2022 rok
1.	Liczba rodzin zastępczych	25	25	23
2.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	49	35	28
3.	Kwota wydatkowana na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych	426 152,81 zł	444 493,93 zł	437 676,94 zł

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach

Na podstawie powyższej tabeli można stwierdzić, że zarówno liczba rodzin zastępczych jak i umieszczonych w nich dzieci z roku na rok maleje. Wydatki natomiast utrzymują się na podobnym poziomie. Wynika to z faktu, iż świadczenia dla rodzin zastępczych rokrocznie rosną. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej wynosi 899 złotych, a w rodzinie niezawodowej – 1 361 złotych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny (...) gminy są zobligowane do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2022 roku dochody z tytułu zwrotu kosztów przez gminy wynosiły 257.584,00 złotych.

3. Rodzinny Dom Dziecka w Knyszynie

Od miesiąca listopada 2016 roku w Knyszynie przy ulicy Tykockiej 12 w budynku stanowiącym własność Zgromadzenia Służebnic Matki Dobrego Pasterza funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka (RDD). Na potrzeby RDD użyczono 8 pokoi z przylegającymi do nich łazienkami oraz pomieszczenia pomocnicze – sala do wypoczynku, gier i zabaw, kuchnia, magazynek oraz zmywalnia. Do dyspozycji dzieci jest także boisko wyposażone w niezbędny sprzęt sportowy oraz plac zabaw. Dzieci mają zapewnione różnego rodzaju atrakcje – np. wyjazdy na wypoczynek, wycieczki, do kina, na basen, udział w różnego rodzaju kółkach zainteresowań i imprezach. Dom zajmuje łącznie powierzchnię 252,88 m². Opieką i wychowaniem dzieci, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny (...), zajmuje się prowadząca

Dom oraz osoba pomagająca przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Rodzinny Dom Dziecka w Knyszynie jest nadzorowany przez PCPR w Mońkach – organizatora pieczy zastępczej na terenie Powiatu Monieckiego.

Na koniec października 2023 roku w Domu zamieszkiwało 8 małoletnich dzieci, z czego 2 pochodzących z Powiatu Siemiatyckiego i 6 z terenu Powiatu Monieckiego (dzieci z gmin: Mońki – 2, Knyszyn – 2, Jaświły – 1, Goniądz – 1).

Średni miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w RDD w 2022 r. wynosił 2 346,96 złotych, a całkowity roczny koszt pobytu dzieci stanowił kwotę 281 635,04 złotych. Na koszty te składają się świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka (1 361,00 zł miesięcznie na jednego podopiecznego), ryczałt na utrzymanie lokalu oraz wynagrodzenie prowadzącej Dom i osoby pomagającej w opiece nad dziećmi i w pracach gospodarskich.

Wszystkie świadczenia wypłacane RDD są świadczeniami obowiązkowymi zagwarantowanymi zapisami ustawy.

Gminy odpowiednio partycypują w kosztach utrzymania dzieci w RDD i poniosły wydatki w wysokości 74 822,72 złotych. Powiat Siemiatycki na utrzymanie dzieci przekazał dotację w kwocie 71 703,57 złotych pokrywając wszystkie koszty związane z pobytem dzieci.

4. Usamodzielnienia i kontynuowanie nauki

Kolejną formą działań PCPR w Mońkach jest przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Rok	Forma pomocy	Ilość osób	Kwota w zł
2020	Kontynuowanie nauki	16	74 899,41
	Usamodzielnienia	2	12 228,00
	Zagospodarowanie	2	3 526,00
2021	Kontynuowanie nauki	10	57 594,92
	Usamodzielnienia	3	14 398,00
	Zagospodarowanie	0	0,00
2022	Kontynuowanie nauki	9	48 486,00
	Usamodzielnienia	0	0,00
	Zagospodarowanie	1	1 695,00

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach

Jak wynika z powyższej tabeli, coraz mniej osób po opuszczeniu rodziny zastępczej korzysta z formy pomocy w postaci kontynuowania nauki. Wynika to z faktu, iż większość osób, które kontynuują naukę po osiągnięciu pełnoletności pozostaje w rodzinie zastępczej, zazwyczaj aż do ukończenia nauki lub 25 roku życia.

Kwota wypłacanego świadczenia na usamodzielnienie jest zależna od ilości lat pobytu w pieczy zastępczej. Im dłuższy jest okres pobytu w rodzinie zastępczej tym wyższa jest należna wychowankowi kwota do wypłaty.

5. Roczne limity rodzin zastępczych zawodowych

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania oraz limitowania rodzin zastępczych, funkcjonujących w powiecie. Aktualnie efektywność pozyskiwania nowych kandydatów jest zbyt niska w stosunku do istniejących potrzeb – pomimo organizowania różnych form promocji rodzicielstwa zastępczego (m.in. dystrybuowanie ulotek, plakatów, zamieszczanie informacji na stronie internetowej). Jak do tej pory na terenie powiatu nie została utworzona żadna zawodowa rodzina zastępcza.

Z analizy historii powstawania rodzin w Powiecie Monieckim, wynika, że zdecydowana większość opiekunów zainteresowała się tematyką pieczy zastępczej w związku ze swoimi doświadczeniami życiowymi, a nie kampaniami promocyjnymi. Na ogół były to sytuacje, kiedy ktoś z rodziny czy najbliższego otoczenia pełnił podobną funkcję. Wydaje się więc, że stałe polepszanie warunków funkcjonowania już istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej jest najskuteczniejszym sposobem stopniowego pozyskiwania odpowiednich kandydatów na opiekunów. Skala trudności, wobec których stoi dana rodzina zastępcza, jest zróżnicowana. Obok komplikacji, jakie towarzyszą prawie każdemu procesowi wychowawczemu, w rodzinie zastępczej często występują czynniki dodatkowo utrudniające jego przebieg, związane z problemami adaptacyjnymi, niedostosowaniem społecznym dziecka, czy też przejawianymi przez nie problemami natury psychologicznej.

Należy podkreślić, że każda z rodzin zastępczych oraz rodzinny dom dziecka są objęte wsparciem ze strony pracownika Powiatowego Centrum (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej). Biorąc pod uwagę art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczący konieczności określenia limitów dotyczących tworzenia rodzin zastępczych zawodowych zakłada się poniższy plan zawierania umów z rodzinami zastępczymi.

Jednocześnie należy podkreślić, że założone limity mogą ulec zmianie w zależności od aktualnych potrzeb, zmieniającej się sytuacji oraz posiadanych środków finansowych. Pokładamy też nadzieję, że nasze działania znajdą odzwierciedlenie w postaci zawartych umów z nowo powstałymi rodzinami.

	ROCZNY LIMIT RODZIN	LICZBA NOWYCH RODZIN
Liczba zawodowych rodzin zastępczych na dzień 31.12.2024 r.	2	0
Liczba zawodowych rodzin zastępczych na dzień 31.12.2025 r.	2	0
Liczba zawodowych rodzin zastępczych na dzień 31.12.2026 r.	2	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach

V. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z art. 93 Ustawy z dn. 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) placówki opiekuńczo - wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo - terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Zastępczą formą opieki nad dzieckiem całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców są, obok rodzin zastępczych, placówki opiekuńczo – wychowawcze. O potrzebie umieszczenia dziecka w placówce decyduje sąd rodzinny właściwy ze względu na miejsce

zamieszkania dziecka wydając w tej sprawie postanowienie. Na terenie Powiatu Monieckiego nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo – wychowawcza, w związku z czym zobowiązani jesteśmy kierować nasze dzieci do placówek funkcjonujących na terenie powiatów ościennych. Zgodnie z art. 180 pkt 13 lit. a) ustawy o wspieraniu rodziny (...) powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka zobowiązany jest do pokrywania kosztów jego utrzymania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Na dzień 31.10.2023 r. 2 małoletnich przebywało w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie, 2 dzieci w Pogotowiu Opiekuńczym „Opoka” w Wasilkowie i 3 dzieci w Domu Dziecka Nr 2 im. Janusza Korczaka w Olecku. Powiat poniósł koszty ich utrzymania w wysokości 309 723,84 złotych.

We wszystkich przypadkach powodem umieszczenia małoletnich w instytucjonalnej pieczy zastępczej był alkoholizm i niewydolność wychowawcza rodziców.

Kwotę 4 408,80 złotych stanowi pomoc 1 usamodzielnianemu wychowankowi placówek opiekuńczo – wychowawczych na kontynuowanie nauki.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny (...) gminy są zobligowane do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2022 roku dochody z tytułu zwrotu kosztów przez gminy stanowiły kwotę 350 439,39 złotych.

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Dążenie ustawodawcy do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej ma za zadanie maksymalnie zbliżyć środowisko, w którym wychowują się dzieci pozbawione opieki rodziców do środowiska rodzinnego (naturalnego). W ramach tego procesu zakładane jest odejście od opieki nad dziećmi w pieczy instytucjonalnej do opieki w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Jakkolwiek kierunek tych zmian należy uznać za słuszny, to nie można jednak stracić z pola widzenia faktu, że różnorodność form sprawowania pieczy zastępczej służy lepszemu zapewnieniu opieki nad dziećmi z różnymi deficytami czy potrzebami rozwojowymi. Rodziny zastępcze nie zawsze wyrażają zgodę i nie zawsze są w stanie odpowiednio sprawować opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami czy zagrożonymi demoralizacją. Często tę rolę przejmują POW typu specjalistyczno – terapeutycznego zapewniające wykwalifikowaną kadrę. Zatem szczególnie dla niektórych dzieci starszych, zagrożonych demoralizacją POW typu specjalistyczno – terapeutycznego są odpowiednim środowiskiem wychowawczym. Oczywiście każdorazowo o umieszczeniu dziecka w konkretnej jednostce pieczy zastępczej (czy to rodzinnej czy instytucjonalnej) decyduje sąd opiekuńczy, jednak posiadając paletę możliwości oddziaływania na dziecko w różnych formach pieczy zastępczej, sąd może dopasować do dziecka pieczę zastępczą najlepiej odpowiadającą indywidualnym jego potrzebom. Dotychczasowe doświadczenie pozwala stwierdzić, że utrzymanie na terenie Powiatu Monieckiego obecnie istniejącej organizacji rodzin zastępczych pozwala dopasowywać się do potrzeb umieszczanych w pieczy zastępczej dzieci. Ponadto na terenie Powiatu Monieckiego nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo – wychowawcza, więc wszystkie dzieci, o których sąd orzeknie o umieszczeniu w placówce są umieszczane na terenie innych ościennych powiatów. Taki system w najszerszy sposób pozwala odpowiedzieć

na potrzeby i deficyty małoletnich oraz umożliwia powiatowi efektywne zapewnienie opieki i wychowania wszystkim dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej

Cel główny:

PROMOCJA I ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Lp.	Cel szczegółowy	Działania
1	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych oraz innych form pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, - tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, - promowanie zastępczych form opieki rodzinnej poprzez ogłoszenia na stronie internetowej, wydanie ulotek, - rozwój współpracy lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny mającej na celu pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki
2	Upowszechnienie roli i znaczenia rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualne spotkania i rozmowy z osobami, zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej, - promowanie zastępczych form opieki rodzinnej poprzez informacje i ogłoszenia na stronie internetowej, wydanie ulotek
3	Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi przebywającymi w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie rodzinom bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej, - wspieranie w uzyskaniu pomocy materialnej i instytucjonalnej, - rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe i in.), - współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sądem rodzinnym, kuratorami, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej w tym w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, - udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach poprawy życia zgodnie z potrzebami i przysługującymi rodzinom prawami, - podwyższanie kwalifikacji pracowników organizatora pieczy zastępczej w celu zapewnienia lepszej opieki nad dzieckiem i rodziną
4	Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, - podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych (projekty realizowane przez PCPR, PUP, OPS i inne instytucje), - motywowanie osób usamodzielnianych do aktywnego poszukiwania pracy
5	Działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczna współpraca z asystentem rodziny, kuratorami, ośrodkami pomocy społecznej, - podtrzymywanie kontaktu dziecka z rodzicami biologicznymi

VII. WSKAŹNIKI

- 1) liczba nowych form opieki;
- 2) liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 3) liczba rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka;
- 4) liczba rodzin, które uzyskają kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i/lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 5) liczba wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, którzy powrócili pod opiekę rodziców naturalnych.

VIII. Źródła finansowania Programu

- 1) Samorząd powiatu.
- 2) Samorządy gmin.
- 3) Samorząd województwa.
- 4) Administracja rządowa (Ministerstwo).
- 5) Organizacje pozarządowe.
- 6) Środki zewnętrzne, w tym fundusze Unii Europejskiej.
- 7) Inne podmioty / partnerzy działań.

IX. Partnerzy programu

W ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie się nacisk na wzajemne skoordynowanie działania instytucji mających za zadanie pomoc dziecku i rodzinie. Tylko właściwa współpraca partnerska, przepływ informacji i działania skierowane na jeden wspólny dla wszystkich cel sprawiają, że system pieczy zastępczej na terenie powiatu monieckiego będzie sprawnie funkcjonował.

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach w realizacji Powiatowego Program Rozwoju Pieczy Zastępczej współpracuje z:

1. Sądami i kuratorami sądowymi.
2. Rodzinami zastępczymi, RDD, rodzinami pomocowymi.
3. Gminami i Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Monieckiego.
4. Ośrodkami preadopcyjnymi i adopcyjnymi .
5. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Mońkach.
6. Komendą Powiatową Policji w Mońkach.
7. Szkołami i przedszkolami.
8. PCPR, OPS i placówkami opiekuńczo – wychowawczymi na terenie Polski.

X. Monitoring i ewaluacja programu

Monitorowanie niniejszego dokumentu odbywać się będzie na podstawie rocznych sprawozdań z działalności PCPR w Mońkach przedkładanych Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu w Mońkach.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Celem ewaluacji programu są następujące stwierdzenia:

- Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju rodzin zastępczych?
- Czy zagwarantowano wystarczające środki finansowe na realizację programu?
- Czy współpraca koordynatora z asystentem rodzinnym stwarza warunki do współdziałania rodziny biologicznej z rodziną zastępczą lub placówką opiekuńczo-wychowawczą?
- W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie w sprzęt i realizacja świadczeń oraz organizacja pracy gwarantują realizację założonych celów?

Podstawę ewaluacji stanowią będą:

- 1) informacje dotyczące oceny sytuacji opiekuńczo - wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej;
- 2) plany pomocy dziecku;
- 3) indywidualne programy usamodzielnienia;
- 4) wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń;
- 5) pozytywny wynik oceny realizacji programu usamodzielnienia;
- 6) rodzaj uzyskanego wsparcia, liczba wychowanków korzystających ze wsparcia.

ZAKOŃCZENIE

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Monieckim został opracowany na podstawie zapisów ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W art. 4 ust. 1 ustawodawca podkreśla, iż stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka.

Rodzinne formy opieki zastępczej nad dzieckiem są najlepszym rozwiązaniem w sytuacji, kiedy dziecko pozbawione jest możliwości wzrastania i rozwoju w rodzinie biologicznej. Zapewnienie dziecku w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka właściwego kontaktu emocjonalnego oraz warunków wychowania i opieki są o wiele korzystniejsze niż w przypadku dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Prowadzący RDD, rodziny zastępcze, a w szczególności spokrewnione i niezawodowe, zapewniają dziecku potrzebę miłości, poczucia bezpieczeństwa, akceptacji i uznania oraz dają możliwość wszechstronnego przygotowania się do samodzielnego i odpowiedzialnego życia.

Należy również podkreślić, że rodzinne formy pieczy zastępczej oprócz tego, że zapewniają dziecku przyjazne środowisko, to niewątpliwie są korzystniejsze ekonomicznie. Koszty utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub RDD są znacznie niższe niż w instytucjonalnych formach opieki.

Aby praca z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz z rodzinami, w których one przebywają była skuteczna należy skoordynować działania wielu instytucji (sądy, ośrodki pomocy społecznej, samorządy gminne i powiatowy, placówki oświatowe itp.).

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Monieckim jest próbą wyznaczenia jak najlepszych kierunków działań w środowisku lokalnym, tak by praca nad rozwojem i wspieraniem pieczy zastępczej oraz procesu deinstytucjonalizacji spełniała wszystkie standardy w tym zakresie i przynosiła spodziewane efekty.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XLVII/318/23
Data dokumentu	2023-12-18
Organ wydający	Rada Powiatu w Mońkach
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie monieckim na lata 2024 – 2026
Identyfikator dokumentu	F1C78325-9C76-495B-9FA7-51CA7F1289C1

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-387279694
Numer seryjny	1B46E3E32937D8D0
Osoba podpisująca	Dariusz Jaworowski
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	18.12.2023 14:54:03
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5250001090 CUZ Sigillum - QCA1 Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. PL